

RAHVAKULTUURI ÕPPEKAVA
200 ak/h

1. Õppemaht kokku

Õppemaht kokku (200 ak/h)

- 1) moodul – **pärimuskultuur**
60 ak.h - Teooria 20 ak/h; Praktika 30 ak/h; Iseseisev töö 10 ak/h
- 2) moodul – **käsitöö**
60 ak.h – Teooria 10 ak/h; Praktika 30 ak/h; Iseseisev töö 20 ak/h
- 3) moodul – **kunstiõpetus**
40 ak.h - Teooria 10 ak/h; Praktika 20 ak/h; Iseseisev töö 10 ak/h
- 4) moodul – **muusikaõpetus/solistiõpe**
40 ak.h - Teooria 15 ak/h; Praktika 15 ak/h; Iseseisev töö 10 ak/h

2. Lektorid:

Elfriede Nikolai, Jekaterina Pöldots, Mercedes Merimaa, Ülle Jantson, Ene Lukka-Jegikjan, Marvi Volmer, Eeva Talts, Eda Mirk, Agne Susi, Maie Laik, Erle Tamme, Maris Vlassov, Margrit Kits

3. Eesmärgid

Et osalejatel tekiks valdkondadevahelised seosed ja areneks seoste tuletamise võime. Leida ja välja kujundada professionaalseks õppeks võimelised õpilased ja õppekava tervikliku täitmise korral suunata ja juhendada neid edasi tegelema vastava alaga. Leida vähemvõimekatele õpilastele nende individuaalseid võimeid arendavad tegevused, et kõikidel oleks huvihariduses võimalik osaleda oma võimete tasemel.

- 1) **pärimuskultuur** - anda teadmisi folkloorist läbi teoreetiliste ja praktiliste õppuste.
- 2) **käsitöö** - Anda algteadmised rahvuslikust käsitööst (algajatele) ja täiendkoolitust edasijõudnutele. Oskuste ja vilumuste kujundamine rahvusliku käsitöö kasutamiseks nii rõivastuses kui ka kodukaunistuses.
- 3) **kunstiõpetus** - Pakkuda inimestele rohkem võimalusi õppida kasutama erinevaid värve ja stiile. Innustada õppijaid kunsti tegema ja selle võimalusi tajuma. Õpetada kasutama pliiatsit, akvarelli, guašši ja pastelli. Kuidas erinevaid värve või materjale kasutada. Tutvustada erinevaid kunsti stiile ja võimalusi (puäntillism, kollaaž, installatsioon, kompositsioon, proportsioon) jne. Keskkonnasäästlikus, taaskasutamine.
- 4) **muusikaõpetus/solistiõpe** - lähtuda õpilase isikupärast ja anda positiivseid nõuandeid tema muusikaliste võimete arendamiseks. Pakkuda võimalust laulda, eduelamust esinemistel, mille kaudu saab mõjutatud positiivselt ka õppija isiksus. Õpilane kontrollib oma hääle liikumist ja oskab seda kasutada vastavalt muusikalisele meloodiale. Julgus esineda.

4. Õppetulemused

4.1. PÄRIMUSKULTUUR

- 4.1.1. harmooniliselt arenenud isikuks kujunemisele alusepanek. Meeleline, hingeline ja kehaline areng. Loova mõtlemise ja eetiliste väärtuste kujundamine, pärimus/rahvakultuuri väärtustamine ja tundma õppimine.
- 4.1.2. Õpilane osaleb järjepidevalt õppeprotsessis koos õpetajaga- selle tulemusena saab ta baastadmised Eesti pärimuskultuurist.

4.2. KÄSITÖÖ

- 4.2.1. Heegeldamine - tunneb tingmärke, oskab nende järgi heegeldada oskab valida sobivaid materjale ja tööriistu tunneb põhiliste heegeltehnika võtteid , reegleid- heegelfilee, motiividest heegeldamine, tunnis, hargipits, iiri pits. Oskab ühendada pitsi riidega ja viimistleda pitsesemeid
- 4.2.2. Silmuskudumine - tunneb tingmärke, oskab nende järgi kududa. Oskab valida sobivaid tööriistu ja materjale tunneb ja oskab kududa põhilisi koekirju, mitmevärvilist kudet ka palmikuid ja pitskudet oskab kududa kindaid ja sokke, oskab kududa lõike järgi s.o. kasvatada ja kahandada, oskab viimistleda ja hooldada kudumeid
- 4.2.3. Punumine ja põimimine. Õpilane teab, milliseid tehnikaid kasutatakse rahvuslike paelte ja vööde punumisel ja põimimisel. Oskab valida sobivaid materjale ja vajalikke abivahendeid või tööriistu; oskab punuda erinevaid paelu; oskab teha kõlavööd ja võrkvööd, lihtsat kirivööd
- 4.2.4. Pärlipunumine – Õpilane oskab valmistada töid etteantud kavandite järgi. Oskab oma töös kasutada erinevaid materjale, tunneb vastavaid töövõtteid ja -vahendeid.
- 4.2.5. Õmblemine – õpilane oskab oma töös kasutada erinevaid materjale ja teostada erinevaid (vastavaid) töövõtteid ja tunneb töövahendeid. Suudab konstrueerida lõikeid ning vastavalt vajadusel neid kohandada. Oskab viimistleda lõpptoodet.

4.3. KUNSTIÕPETUS

- 4.3.1. Õpilane naudib kunsti ja on teadlik mida on võimalik teha erinevate kunstivahenditega.
- 4.3.2. Õpilane oskab kunstivahendeid vastavalt oma eale kasutada.

4.4. MUUSIKAÕPETUS/SOLISTIÕPE

- 4.4.1 Õpilase tema musikaalsed võimed on arenenud.
- 4.4.2 Õpilane naudib oma muusikalist tegevust.

5. Õppe tegevused ja käsitletavat teemasid

MOODUL NR. 1 – PÄRIMUSKULTUUR

Mooduli Eesmärk:

Anda teadmisi folkloorist läbi teoreetiliste ja praktiliste õppuste.

Lektor:

Elfriede Nikolai, Jekaterina Põldots, Mercedes Merimaa, Ülle Jantson, Ene Lukka-Jegikjan, Marvi Volmer

Metoodika:

Praktiline õppus-seminar, arutelud, õppekäigud

Mooduli õppetegevused – käsitletavat teemasid:

1. Pärimuskultuur kontserdilaval – Eesti Rahvuslik Folkloorinõukogu. 2008. Tallinn
2. Pärimuskultuuri kaasaegne kasutamine. Folkloorimõiste, folkloor kaasajal. Rahvakultuur ja rahvuskultuur. Meie esivanemate ökokultuur.
3. Rahvuskalendri jaotus. Mis on rahvakalendri aluseks? Kuidas peeti kalendrit vanal ajal?
4. Rahvakalendri tähtpäevad ja tähtpäevade omavahelised seosed. Kuidas tähistada neid tähtpäevi?
5. Eesti rahva kujunemine, asustus Eesti külas. Taluarhitektuur. Rahvustoit. Rahvameditsiin.
6. Regilaul, laulu-alad. Uuem ja vanem rahvalaulu traditsioon. Laulumängud eestlaste elurütmis.
7. Rahvamuusika ja rahvapillid
8. Rahva – ja seltskonnatants
9. Rahvaluule mõiste, muistendid, pärimused
10. Rahvariided, liigitus piirkonniti ja kandmise järgi.
11. Soome-Ugri rahvad, keeled, laulud, tantsud, traditsioonid.
12. Tänapäeva folkloor, koolifolkloor
13. Perepärimus

Kirjandus:

- Eesti rahvakalender – I-VII 1980 – 1995. S, Lätt; M, Hiidmäe. Tallinn
- Eesti rahvalaule viisidega I-V. 1956 – 1965. H. Tampere. Tallinn
- Eesti uuemad laulumängud I – 1980; II 1983. I. Rüütel. Tallinn
- Valik Eesti muinasjutte. Emand Kaseladvas. Hiimäe, M. 1988. Tallinn
- Vanadest eesti rahvakommetest. Hiimäe, M / Tedre, Ü. 1991, Tallinn
- Hingedeaeg – rmt. Rahvausund tänapäeval. Hiimäe, M. 1995. Tallinn
- Folklooriprotsess – mäetagused, nr 6. Honko, L. 1998. Tartu
- Kuidas mõista pärimusjutu tõde? – Kultuur ja mälu. Jaago, T. 2000. Tartu
- Eestlase käsitlus kultuuriloolises dialoogis. Kultuuride dialoog. Hansen, E. 2001 Tallinn

- Loomislaul – looming nr.8. Kaplinski, J. 1999
- Maarahvakultuur, eesti rahvuslik ideoloogia ja massikommunikatsioon – müüdid ja tegelikkus. Kasemets, A. 1996. Tartu
- Rahvausund tänapäeval. Kõiva, M.1995. Tartu
- Kümme setu muinasjuttu lastele. Eesti Raamat.1990, Tallinn
- Suur Tamm. Laugaste,E.1988. Tartu
- Lipitud – lapitud. Tänapäeva folkloorist. 1995. Tartu

Tulem:

Tõusnud on teadlikus Eesti pärimuskultuurist ja värskendatud on rahvatantsu, -laulu ja pillimängu oskused .

MOODUL NR 2. – KÄSITÖÖ

Mooduli Eesmärk:

Anda algteadmised rahvuslikust käsitööst (algajatele) ja täiendkoolitust edasijõudnutele. Oskuste ja vilumuste kujundamine rahvusliku käsitöö kasutamiseks nii rõivastuses kui ka kodukaunistuses

Metoodika:

Domineerivad praktiline töö kohapeal koos võtete demonstratsioonidega ja iseseisev töö kodus. Kasutatakse arvutit fotode ja kollektsioonide näitamiseks, samuti õppekirjanduse materjale

Lektorid:

Eeva Talts, Eda Mirk, Agne Susi, Maie Laik, Piret Kõrnas

Moodli õppetegevused – käsitletavat teemad:

1. Heegeldamine

- Pits Eesti rahvakunstis
- Kasutatavad materjalid, tööriistad, tingmärgid
- Ringselt ja edasi-tagasi heegeldamine
- Heegelfilee, sakkide heegeldamine
- Motiivide heegeldamine, nende ühendamine
- Tuniisi põhivõte
- Hargipits
- Iiri pitsi lihtsamad elemendid
- Esemete hooldamine viimistlemine

2. Silmuskudumine

- Materjalid, töövahendid
- Ülesloomise võtteid
- Silmused, nende tingmärgid
- Tingmärkide järgi erinevate koekirjade kudumine

- Värvilised koekirjad
 - Erinevate esemete kudumine- sokid, kindad, sallid, pitslinad, haapsalu sallid
 - Esemete hooldamine, viimistlemine
- 3. Punumine, põimimine**
- Materjalid, töövahendid, abivahendid
 - Paelte punumine 4, 6, 8 ja enama lõngaga
 - Võrkvöö
 - Kõlavöö
 - Kirivöö
 - Vööde ja paelte kasutamise võimalusi tänapäeval
- 4. Pärlipunumine**
- Helmesehed ja kaunistused: töövahendid ja materjalid; tehnikad - lükkimine, sõlmimine, pärlid ja traat, helmespõimingud
 - Kudumine ja heegeldamine helmestega
 - Käekett / kaelakee / võtme-mobiilikaunistus – sõlmimine, lõpetamine sõlmedega, sõlmimine helmeste vahel, dekoratiivsõlmed.
 - Ruutpiste, kasvatamine ja kahandamine, ruutpiste silinder, helmestest lill
 - Jõuluehted. Jõulukaunistused
 - Heegeldamine- kaunistuseks pärlid
 - Helmestest kuuseehed ja kaunistused
 - Telliskivimuster (kavand ja proovitöö)
 - Kalasabamuster (kavand ja proovitöö)
 - Rahvuslike mustrite kasutamisest tänapäeval
 - Valmis esemete kaunistamine helmestega (juukseklambrid, pildiraamid jne)
 - Võrkpiste kavand ja proovitöö
 - Peyote piste kavand ja proovitöö
 - Pärlite mähkimine
 - Traadi ja helmestega kudumine/heegeldamine
 - Spiraaltehnika
 - Liithelmed
- 5. Õmblemine**
- Käsitsi ja masinaga õmblemine, elementaarsed töövahendid, erinevate materjalide töötlemine
 - Voodilina, padjapüürid, linikud (pesuõmblus, kuidas teha nurki, ääri, palistamine, kantimine, kaunistuspaelad, pitside ja teiste kaunistuse panek)
 - Kardinad - kaunistamis- ja ääristamisvõtted
 - Põlle õmblemine
 - Mööblikatete õmblemine
 - Kapuutsi, krae töötlemine, mütsi õmblemine
 - Seelik (värvel, tasku, kinnitused, alläär, mõõtmine, vooder)
 - Püksid (lõige, taskud, alläär, pressimine, venitus, lõppviimistlus)
 - Pluus – erinevad materjalid, tasku, krae, varruka otsa panek

Kirjandus:

Käsitööalbumid aastaist 1959-1990
K. Konsin Silmkoesemed 1972 Tallinn
M. Kaarma Eesti rahvarõivad 1981 Tallinn
Etnograafia Muuseum Eesti kirikindad ja kirisukad 1960 Tallinn
C. Hallik Silmuskudumine 1973 Tallinn
L. Elgas Haapsalu rätikud 2001 Haapsalu
H. Kurrik Eesti pitsid 1931 Tartu
K. Konsin Eesti pitsid 1967 Tallinn
H. Kurrik Eesti rahvarõivad 1938

Tulem:

Algajatel on omandatud algteadmised rahvuslikust käsitööst ning edasijõudnutel on omandatud baasteadmised rahvuslikust käsitööst .
Kujunenud on oskused ja teadmised eesti rahvuslikust käsitööst. Osatakse kasutada nii rõivastuses kui ka kodukaunistuse tegemisel.

MOODUL NR 3 – KUNSTIÕPETUS

Metoodika:

Domineerib praktiline töö kohapeal koos võtete demonstatsioonidega.
TEHNIKATE KESKNE lähenemine: kiht-kihiline tehnika, märjast märga tehnika, puäntillism, kubism jne. Idee keskne lähenemine - kuidas muuta ´prügi´ kunstiks.

Lektor: Erle Tamme, Maris Vlassov

Mooduli Eesmärk:

Pakkuda inimestele võimalusi õppida kasutama erinevaid värve ja stiile, kui seda võimaldavad kodused tingimused. Innustada õppijaid kunsti tegema ja selle võimalusi tajuma. Õpetada kasutama pliiatsit, akvarelli, guašši ja pastelli. Kuidas erinevaid värve või materjale kasutada. Tutvustada erinevaid kunsti stiile ja võimalusi (puäntillism, kollaaž, installatsioon, kompositsioon, proportsioon) jne. Keskkonnasäästlikus, taaskasutamine.

Õppetegevused – käsitletavat teemad:

Teadmisi pliiatsi, akvarelli, guašši, pastelli kasutamistest ja võimalustest. Igal tunnil eri teema või ülesanne. Juhendamine selle teostusel. Õpetaja lähtub õpilase individuaalsusest ja east. Esimesel kohal on lapse idee, originaalsus ning soov luua.

- Joonistamine
- Maalimine
- Meisterdamine
- Voolimine
- Muusika järgi visandamine

Kirjandus

1. Philip Berrill / Igäühe kunsti õpik - visandamine
2. Igäühe kunsti õpik / Joonistamine - Akvarell, Pastell
3. Iris Prey / Õpime joonistama
4. Judy Martin / Maali ja joonista
5. S. Arcas, J. Arcas, I. Gonzalez /Perspektiiviõpetus algajatele
6. Battershill, Bayly, Blockley, Bolton, Caldwell, Smith, Cayford, Frattini, Lester, Merritt, Michel, Sanders, Worth, Yate /Joonistamine

Tulem:

Õpilane naudib kunsti ja on teadlik mida on võimalik teha erinevate kunstivahenditega ja oskab neid ka vastavalt oma eale kasutada.

Kirjandus:

Philip Berrill / Igäühe kunsti õpik - visandamine
Igäühe kunsti õpik / Joonistamine - Akvarell, Pastell
Iris Prey / Õpime joonistama
Judy Martin / Maali ja joonista
S. Arcas, J. Arcas, I. Gonzalez /Perspektiiviõpetus algajatele
Battershill, Bayly, Blockley, Bolton, Caldwell, Smith, Cayford, Frattini, Lester, Merritt, Michel, Sanders, Worth, Yate /Joonistamine

MOODUL NR 4 – MUUSIKAÕPETUS / SOLISTIÕPE

Õppekava alus/allikas:

Kodal' y meetodikal põhinev helikõrguste õpetus. Eelkooliealiste laste helikõrguste tajumiseks kasutame Margrit Kitse poolt välja töötatud värvikaartide kaudu õpetamist. Solistide õpetus põhineb õpilase enda aktiivsusel ja oskusel. Õpetaja jälgib solisti arengut ja arendab tema võimeid edasi vastavalt vastuvõtlikkusele ja võimetest lähtuvalt.

Mooduli eesmärk:

Lähtuda lapse isikupärasest ja anda positiivseid nõuandeid tema muusikaliste võimete arendamiseks ja pakkuda võimalust laulda. Eduelamust esinemistel, mille kaudu saab mõjutatud positiivselt ka õppija isiksus.

Lektor:

Anne Kullerkupp

Metoodika:

Arendatakse muusikalisi oskusi- esimesel kohal laulmine. Hääle lahtilaulmisel, antakse teadmisi hääle õige kasutamise kohta. Laulu õppimisel õpetaja juhendamisel leitakse õige meetod hääle tekitamiseks. Õpetaja lähtub õpilase eripärasest ja individuaalsusest

Mooduli õpetegevused ja käsitletavat teemad:

Õpilasest lähtuvalt õpitakse laule erinevates stiilides, et võimalikult mitmekülgsest õppida kasutama erinevaid häälevärve ja varjundeid.

- hääle tekitamine
- hingamine
- õigel kõrgusel laulmine.

Tulem:

Õpilane naudib oma muusikalist tegevust ning arenenud on tema musikaalsed võimed.

Hindamine:

Analüüs õpilase ja õpetaja poolt. Esinemised on valdavalt kaks korda aastas: jõulud ja kevadkontsert. Osalemine erinevatel laulukonkurssidel, et panna proovile enda võimeid ja vaadelda teisi omaealisi lapsi ning seeläbi õppida olema vaba ja eriline oma hääle ja temperamendi poolest.

8. Hindamine

Hindamise aluseks on huvialakooli seadus ning RVK Koolituskeskuse hindamispõhimõtted .

9. Õppekava lõpetamine

Kursus loetakse lõppenuks ning kursuselasele väljastatakse RVK Koolituskeskuse vastav tunnistus, õppekava läbitakse võimetekohaselt.